

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. дн Илин Александров Савов

на дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен „доктор“

по: област на висше образование 9. Сигурност и отбрана;

професионално направление 9.1. Национална сигурност

докторска програма Национална сигурност

Автор: Костадин Рангелов Баков

Тема: Киберсигурността като елемент от системата за национална сигурност

Научни ръководители: доц. Иван Димитров Станчев, проф. д-р Илия Николов Илиев

1. Общо описание на представените материали

Със заповед № РД-22-1702 от 18.07.2025 г. на Ректора на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ (ПУ) съм определен(а) за член на научното жури за осигуряване на процедура за защита на дисертационен труд на тема „Кибербиосигурността като елемент от системата за национална сигурност“ за придобиване на образователната и научна степен „доктор“ в област на висше образование 9. Сигурност и отбрана; професионално направление 9.1. Национална сигурност, докторска програма „Национална сигурност“ към катедра „Политически науки и национална сигурност“ на Факултета по икономически и социални науки. Автор на дисертационния труд е **Костадин Рангелов Баков** – докторант на самостоятелна подготовка с научни ръководители: доц. д-р Иван Димитров Станчев и проф. д-р Илия Николов Илиев.

Представеният от Костадин Баков комплект материали на хартиен носител е в съответствие с Чл.36 (1) от Правилника за развитие на академичния състав на ПУ, включва следните документи:

- молба до Ректора на ПУ за разкриване на процедурата за защита на дисертационен труд;
- автобиография в европейски формат;
- протокол от катедрения съвет, свързан с докладване на готовността за откриване на процедурата и с предварително обсъждане на дисертационния труд;
- дисертационен труд;
- автореферат;

- списък на научните публикации по темата на дисертацията;
- копия на научните публикации;
- списък на забелязани цитирания;
- декларация за оригиналност и достоверност на приложените документи;

Докторантът е приложил 3 броя статии 2 (две) от които в съавторство, 2 в реферирани издания и 1 в нереферирано издание.

1. Актуалност и значимост на разработвания научен проблем.

Кибербиосигурността е нововъзникваща област в пресечната точка на киберсигурността и биосигурността. Целта на кибербиосигурността е описана като насочена към „потенциала или действителното злонамерено унищожаване, злоупотреба или използване на ценна информация, процеси и материали в интерфейса на науките за живота и цифровите светове“. Кибербиосигурността е част от система от мерки, които колективно имат за цел опазване на биоикономиката.

Актуалността и значимостта на настоящия дисертационен труд е въз основа на липсващата национална доктрина, концепция и програми за кибербиосигурност. По предложената тема на дисертационния труд не са известни научни публикации и разработки от други български автори, разглеждащи детайлно аспектите на кибербиосигурност в условията на споделяне на чувствителни бази от данни. На основание посочените обстоятелства можем да формулираме научноизследователският проблем, който решава настоящият труд: В системата за НС липсва елемент, отговорен за биосигурността и кибербиосигурността. Също така, липсва структура, функционално отговорна за защита на биосигурността и кибербиосигурността, както и концепция за нейното осигуряване.

2. Характеристика и оценка на дисертационния труд

Дисертационният труд е в обем 221 страници и съдържа увод, шест глави, заключение и използвана литература. Включени са 69 таблици и 63 фигури. Библиографията включва 35 бр. източници на кирилица и 160 бр. латиница. По темата на дисертационния труд са представени три авторски публикации на английски език.. Структурата на дисертацията е логично изградена и в пълна степен отговаря на заявените изследователски цели и на поставените задачи.

Темата на дисертацията е коректно и прецизно формулирана – налице е пълно съответствие между заглавие и съдържание на дисертационния труд. Заедно с посоченото изследването се отличава с балансирано съчетаване на теоретични познания и умения за практически анализи.

Формалните и съдържателни достойнства на дисертационното изследване могат да бъдат резюмирани в следното:

- Прецизно посочени обект, предмет, основна цел, задачи на изследването, изследователски въпроси, на които се търси решение в процеса на анализа; дефинираните задачи не са самоцелни и абстрактни, а определят и структурата на изследването;
- Ясно е формулирана основната хипотеза на дисертационното изследване – „разработването и внедряването на интегриран модел за кибербиосигурност, обхващащ правни, технически и организационни аспекти, значително ще повиши устойчивостта на националната сигурност на Република България срещу кибербиоатаки и ще минимизира рисковете, произтичащи от споделянето на чувствителни бази данни в контекста на членството в Европейския съюз (ЕС)“;
- Използваната литература е удовлетворяваща като обем и времева актуалност – 195 източника (на български и английски език);
- Коректно заявен и използван методологически инструментариум, адекватен на изследователските цели: използвани са анализ на нормативни, стратегически и други документи; сравнителен анализ на теоретични разработки и информационни източници, свързани със съвременните тенденции и др.;
- Логична цялост и вътрешна непротиворечивост на анализа, както и научна коректност при използване на литературни източници и при цитиране;
- Значимо достойнство на рецензирания текст е, че всяка глава завършва с обобщения и изводи и така се осигурява плавен преход към следващите части на дисертационното изследване.

3. Приноси и значимост на разработката за науката и практиката

Приемам посочените от докторанта Костадин Баков приноси на дисертационния труд, а именно:

1. Извършен е анализ на съвременното състояние на кибербиосигурността и нейното място в системата на националната сигурност.

2. Направено е изследване на биологичните оръжия и е извършена класификация през призмата на научните постижения в областта на молекулярните биотехнологии.

3. Определени са опасностите и заплахите и както и степента на риска при кибербиоатаки.

4. Систематизирани и оценени са получените резултати и е предложен модел на концепция за кибербиосигурност.

5. Определени са насоките за развитие и усъвършенстване на дейността за противодействие на кибербиоатаки.

6. Извършен е анализ и оценка на ефективността при прилагане на бързи методи за диагностика на заболявания като рисков фактор за биосигурността.

Дисертационният труд и получените приноси са дело на автора и са резултат на задълбочено познаване, творческо изследване, адаптиране и доразвиване на съвременните теории и практически подходи.

4. Преценка на публикациите по дисертационния труд

Костадин Баков е представил справка за необходимите публикации на английски език (3 броя) свързани с темата на дисертацията, които отразяват съществени акценти от нея.

Съдържанието и стилът на изложение в публикациите са доказателство за личното участие на докторанта.

5. Лично участие на докторанта

Проверката за плагиатство съм извършил с автоматичен специализиран софтуер, който представлява онлайн проверка за уникалността на текста. Направената проверка не установи наличие на плагиатство. Няма получен неанонимен и мотивиран писмен сигнал за установяване на плагиатство в дисертационния труд и/или в публикациите по него. Формулираните приноси и получени резултати са лична заслуга на докторанта.

6. Автореферат

Докторантът е представил към дисертационния труд автореферат, който съответства на ЗРАСРБ и Правилника за неговото приложение и отразява основните моменти и приноси на дисертацията.

7. Критични забележки и препоръки

Нямам формално основание за отправяне на критични бележки към рецензирания дисертационен труд. Изследването е на докторанта Костадин Баков и неговите мнения, изводи, предложения и заключения са защитени коректно и прецизно.

Имам две препоръки към докторанта:

- Да оптимизира бъдещата си изследователската си дейност, като увеличи оценъчната и аналитична част;
- Активно да участва в национални и международни форуми свързани с киберсигурността, за да разширява знанието си в областта на киберустойчивостта.

8. Лични впечатления

Познавам кандидата Костадин Баков. Професионалната му кариера преминава в системата за сигурност. Отдадеността и професионализъмът му в сферата на националната сигурност са известни на обществеността, не само в град Пловдив, но и в цялата страна.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Отчитайки значимостта на изследвания от Костадин Баков научен проблем, изследователския подход и постигнатите научноприложни резултати считам, че дисертацията представлява завършено научно изследване, отговарящо на изискванията на ЗРАСРБ и Правилника за прилагане на ЗРАСРБ.

Представената научна разработка представлява оригинално изследване с ясно изразени ползи за практиката. Образователните и научни цели и задачи, поставени пред докторанта са постигнати.

Поради гореизложеното, убедено давам своята **положителна оценка** за проведеното изследване, представено от рецензираните по-горе дисертационен труд, автореферат, постигнати резултати и приноси, и **предлагам на почитаемото научно жури да присъди образователната и научна степен „доктор“** на Костадин Баков в област на висше образование: 9. Сигурност и отбрана, професионално направление 9.1. Национална сигурност, докторска програма Национална сигурност към Пловдивски университет „Паисий Хилендарски“, факултет по икономически и социални науки (ФИСН), катедра „Политически науки и национална сигурност“.

28.08.2025 г.

Рецензент:

(подпис)

Проф. д.н. Илин Савов